

Käibemaksuseaduse muutmise seaduse eelnõu

seletuskiri

1. Sissejuhatus

Eelnõu eesmärgiks on langetada käibemaksu lastetoitudele ja imikute piimasegudele.

Eelnõu lähtub põhimõttest, et tegemist on esmavajalike toiduainetega, mille tarbimine on otseselt seotud lapse tervise, arengu ja heaoluga ning millele peab olema tagatud taskukohane ligipääs. Eesti seisab silmitsi viimaste aastate järsu ja süveneva sündimuse langusega. See avaldab pikaajalist mõju sotsiaal- ja majandussüsteemi kestlikkusele. Sellises olukorras on riigi kohustus rakendada erinevaid meetmeid, mis suurendavad noorte perede ja laste saamist kaaluvate inimeste kindlustunnet ning majanduslikku turvatunnet.

Käibemaksu langetamine lastetoitudele ja piimasegudele on kiire, universaalne ja halduskoormuseta meede, mis vähendab toodete lõpphinda ligikaudu 19–20% ning leevendab lastega perede igakuist kulukoormust kulukas ning keerulises etapis.

2. Seaduse eesmärk

Kehtiv 24% käibemaksumäär tõstab lastetoitude ja imikute piimasegude hinda ligikaudu viiendiku võrra. Käibemaks on otseselt lisandunud tarbijahinnale.

Imikute piimasegud ei ole paljudel juhtudel vanemate mugavusvalik, vaid meditsiiniliselt või füsioloogiliselt vältimatu vajadus, näiteks olukordades, kus:

- last ei ole võimalik rinnaga toita;
- lapsel esineb allergia, seedehäire või muu tervislik eripära;
- vajalik on spetsiaalne ravi- või erisegu.

Selliste toodete hinnad on sageli kõrged ning kujutavad endast noorte perede eelarves püsivat ja vältimatut kulu. Käibemaksu täissuuruses rakendamine nendele toodetele tähendab sisuliselt lapse toitmise maksustamist.

Käibemaksu langetamisega väheneb hinnakoormus eelkõige:

- noortel peredel;
- madalama ja keskmise sissetulekuga leibkondadel;
- peredel, kus laps vajab piimasegusid kogu esimese eluaasta vältel.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Käesolev eelnõu näeb ette käibemaksuseaduse § 15 lõike 3 täiendamist uue punktiga 16, mille kohaselt hakatakse lastetoitudele ja imikute piimasegudele rakendada 0-protsendist käibemaksumäära.

Käibemaksu erandid ei ole Eesti maksusüsteemis erandlikud ning ka täna kehtivad alandatud või nullmäärad erinevate kaupadele ja teenustele. Seetõttu on põhjendatud ja väärtuspõhine

rakendada sama lähenemist ka toodetele, mis on otseselt seotud lapse toitmise ja varajase arenguga.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus kasutatavad mõisted lähtuvad kehtivast Eesti maksuseadusest ning Euroopa Liidu õigusest.

Euroopa Liidu määruse (EL) nr 609/2013 kohaselt on imikute piimasegud ja lastetoidud spetsiaalselt imikutele ja väikelastele mõeldud toiduained, mille koostis ja turule lubamine on rangelt reguleeritud. Kuigi tegemist ei ole meditsiiniliseks eriotstarbeks ettenähtud toiduga, on nende kasutamine paljude perede jaoks faktiliselt vältimatu, kuna lapse toitmine rinnapiimaga ei ole alati võimalik tervislikel või füsioloogilistel põhjustel. Seetõttu on põhjendatud käsitleda neid tooteid esmavajaduskaubana ka maksupoliitilises kontekstis.

Eelnõu ei sisalda uusi ega erialaseid termineid, mis vajaksid täiendavat määratlemist.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Euroopa Liidu käibemaksudirektiiv võimaldab liikmesriikidel rakendada alandatud ja 0-protsendilist käibemaksumäära. Eelnõu on kooskõlas Euroopa Liidu õigusega.

Euroopa praktika

Mitmed Euroopa riigid rakendavad toiduainetele või lastega seotud kaupadele madalamat käibemaksumäära:

- Iirimaa – mitmetele esmatarbekaupadele kehtib 0% käibemaks;
- Ühendkuningriik – lastega seotud kaupadele ja toiduainetele kehtivad erimäärad;
- Prantsusmaa – toiduainetele kehtib alandatud käibemaksumäär;
- Saksamaa – toiduainetele kehtib standardmäärast oluliselt madalam käibemaks.

Rahvusvaheline praktika kinnitab, et käibemaksupoliitikat kasutatakse laialdaselt perede ja laste toetamise vahendina.

6. Seaduse mõjud

Mõju tarbijatele ja peredele

Käibemaksu langetamise mõju on tarbijale otsene ja kiiresti tajutav. Näitlikult:

Kui 1,2 kg imikute piimasegu maksab täna ca 25 eurot (sisaldab 24% käibemaksu), oleks käibemaksu kaotamisel uueks hinnaks ligikaudu 20,16 eurot, mis tähendab 4,84 euro suurust hinnalangust ühe paki kohta.

Ühest 1,2 kg piimasegupakist jagub keskmiselt 1–2 nädalaks, mistõttu vajab pere kuus ligikaudu neli pakki.

Piimasegu hind täna	Hind 0% KM korral	Hinnalangus pakilt	Kuu kokkuvõid	Aasta kokkuvõid
25 €	20,16 €	4,84 €	19,36 €	232 €
30 €	24,19 €	5,81 €	23,24 €	279 €
35 €	28,23 €	6,77 €	27,08 €	325 €
40 €	32,26 €	7,74 €	30,96 €	372 €

Arvestades, et mitmed pered kasutavad piimasegusid kogu lapse esimese eluaasta vältel, võib käibemaksu langetamine tähendada perele mitmesaja euro suurust otsest leevendust just elu kõige kulukamas etapis.

Kaudsed positiivsed mõjud:

- pere kindlustunde kasv ja lapse saamisega seotud majandusliku riski vähenemine;
- laste vaesusriski ennetamine;
- tervishoiukulude võimalik vähenemine;
- positiivne väärtussignaal peresõbraliku riigipoliitika kohta.

7. Seaduse rakendamisega seotud eeldatavad kulud riigieelarvele

Käibemaksu langetamise otsene mõju riigieelarvele on hinnanguliselt 5 miljonit eurot aastas.

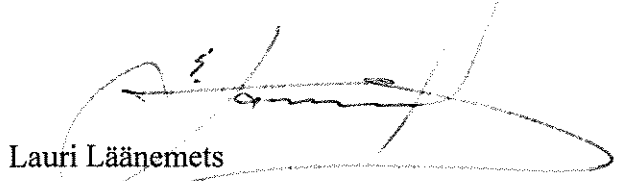
8. Rakendusaktid

Eelnõu rakendamiseks ei ole vaja kehtestada täiendavaid rakendusakte.

9. Seaduse jõustumine

Käesolev seadus on kavandatud jõustuma 1. jaanuaril 2027.

Algatavad Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsioon, Jaak Aab, Ester Karuse, Tanel Kiik,
Andre Hanimägi ja Züleyxa Izmailova 20.01.2026. a.

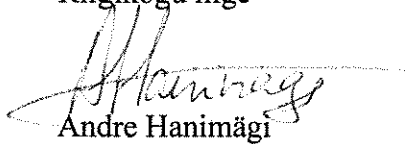
Lauri Läänemets

Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni esimees

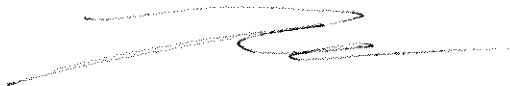
Jaak Aab

Riigikogu liige

Andre Hanimägi

Riigikogu liige

Züleyxa Izmailova

Riigikogu liige

Ester Karuse

Riigikogu liige

Tanel Kiik

Riigikogu liige